

ZPRAVODAJ

KLUBU UNESCO KROMĚŘÍŽ

I / 2015

Vážené členky a členové Klubu UNESCO, přátelé,

tradičně začátkem roku vám předkládáme náš Zpravodaj. Najdete v něm jak plán činnosti pro rok 2015, tak výroční zprávu s přehledem aktivit v roce minulém. Myslím, že toho nebylo málo, čím jsme obohatili kulturní i společenský život nejen občanů našeho města. V letošním roce připomeneme dvě velmi významná výročí: 70 let od ukončení 2. světové války i 70 let od založení světové organizace UNESCO. Pro realizaci našich akcí byla nezbytná spolupráce s představiteli města, Zlínského kraje, Arcibiskupského zámku, pracoviště NPÚ v Kroměříži, SŠ COPTu, Domu kultury, Knihovny a Muzea Kroměřížska, základních i středních škol a zejména ochotných dobrovolníků, především členek klubu. Všem děkujeme.

Jménem Klubu UNESCO i jménem svým přeje MUDr. Eva Nováková

Plán činnosti Klubu UNESCO v roce 2015

Každé druhé úterý v měsíci schůze výboru, otevřena všem členům a pozvaným hostům.

BŘEZEN

23. 3. Výroční schůze členů a hostů Klubu UNESCO + vydání Zpravodaje Klubu UNESCO I / 2015

KVĚTEN

- **Zájezd za stavbami J. B. Santiniho na Moravě**
- Záštit a spolupráce na zábavném odpoledni ZŠ U Sýpek v parku před školou

ČERVEN

12. 6. Multižánrový nejen hudební piknik – Velké náměstí, pěší zóny, atria... Vystoupení převážně místních amatérských souborů pro všechny věkové skupiny + téma: Filmová Kroměříž

• **Dny zahrad a zámku** - připomenutí zápisu zahrad a Arcibiskupského zámku na seznam UNESCO

6. 6. Zahájení Dnů zahrad a zámku Kroměříž 2015 koncertem ve skleníku Květné zahrady: „Hvězdné filmové melodie“ vystoupí soubory ZeSrandy a Smetana, orchestr pedagogů a studentů Konzervatoře P. J. Vejvanovského, dirigent L. Polášková

18. 6. Koncert v rotundě Květné zahrady I. Ručková - cembalo a soubor Moraviensis Hudba na dvoře Krale slunce Ludvíka XVI

17. 6. Vernisáž výstavy dětských a studentských výtvarných prací ve skleníku Květné zahrady na téma „**Květná zahrada historická i současná**“, výstava se koná do 31. 8. 2015.

18. - 19. 6. Konference o historických zahradách

ČERVENEC – SRPEN

Festival Hudba v zahradách a zámku Kroměříž 2015, pořadatel: město Kroměříž ve spolupráci s Klubem UNESCO a Art collegiem

21. 6. skleník Květné zahrady, v 19 hodin **Zahajovací koncert festivalu a Evropský svátek hudby** Carl Orff – Carmina Burana *Filharmonie B. Martinů, dirigent T. Netopil, sóla a sbor v jedné*

3. 7. rotunda Květné zahrady **Odkaz trubačského umění P. J. Vejvanovského** *Musica figuralis „ umělecký vedoucí M. Čermák*

10. 7. skleník Květné zahrady, v 19 hodin „**Bohové“ W. A. Mozart „Jupiter“, G. Mahler „Titan“** *Státní filharmonie Brno, Petr Altrichter - dirigent*

14. 7. rotunda Květné zahrady, v 19 hodin **Ensemble Tonus Wien - Hudba z kroměřížského archivu v odlesku žesťových nástrojů**

22. 7. Sněmovní sál Arcibiskupského zámku, v 19 hodin „**Debut“ E. Elgar – Koncert pro violoncello a orchestr, P. I. Čajkovský -Symfonie č. 6 „Patetická“** *Moravská filharmonie Olomouc, dirigent*

František Macek

8. 8. skleník Květné zahrady, v 19 hodin **Koncert v rámci mezinárodních dirigentských kurzů dirigenti-lektoři: Tomáš Netopil, Kirk Trevor**, *Moravská filharmonie Olomouc, program a bude upřesněn*

ZÁŘÍ

6. 9. Přednáška s besedou „Kroměřížsko v kontextu II. světové války“ ve spolupráci s Švabinského kruhem přátel výtvarného umění

ŘÍJEN

UNESCO Science caffe Klubový večer

LISTOPAD

Slavnostní večer k připomenutí 70. výročí od založení světové organizace UNESCO

• vydání Zpravodaje II/2015

V průběhu roku 2015

- Akce ve spolupráci se Švabinského kruhem přátel výtvarného umění - koordinátor PhDr. Markéta Mercová
- Akce ve spolupráci s přidruženými školami UNESCO - koordinátor RNDr. Eva Šílová
- Činnost Sekce propagace vědy a techniky regionu, předseda Ing. Jiří Varhaník

Další aktivity budou v průběhu roku doplňovány.

Bližší informace o všech akcích www.unesco-kromeriz.cz

Vážení přátelé,

velmi si vážím lidí, kteří se v dnešní moderní době sdružují a snaží se nezištně prosazovat ušlechtilé myšlenky, mezi které zcela jistě patří naplňování programu Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu UNESCO. Již delší dobu jsem uvažoval, že se připojím k vašemu společenství lidí dobré vůle a tak jsem i učinil během minulého roku. Je pro mě samozřejmostí, že místostarosta, který má na starosti v naší Kroměříži kulturu, by měl být také v úzkém kontaktu s Klubem UNESCO. Vždyť co by bylo naše město bez památek a práce lidí, kteří se snaží o tyto památky a historické tradice pečovat? Odpověď ponechám na každém čtenáři osobně. Pro mě je Kroměříž město s velkým charizmatem a jsem připraven s vámi spolupracovat na jeho rozvoji.

PhDr. Pavel Motyčka, Ph.D. - místostarosta města Kroměříže

Poslední dny okupace a osvobození Kroměříže

Petr Pálka

Ještě počátkem roku 1945 obyvatelé Kroměříže nepočítali s tím, že by zažili skutečnou válku se střelbou, mrtvými a raněnými. I po osvobození Bratislavy (4. dubna) a dobytí Vídně (13. dubna) se utěšovali tím, že se Německo položí, ještě než boje dorazí k jejich prahům. Nebezpečí si začali v plné míře uvědomovat, když byl 16. dubna odpoledne bombardován sovětskými letadly Hulín s významným vlakovým nádražím, zabito bylo několik lidí včetně tří dětí. V té době Němci zintenzivnili opevňování Kroměříže a okolí. S opevňováním Němci začali v létě 1944 budováním palebných hnízd v polích, odkud se daly kulometry a pancéřovými pěstmi ovládat silnice. Zákopy kolem města museli čestí Kroměřížané kopat od února 1945 za každého počasí, kopali i kanovníci od sv. Mořice s proboštem Kutalem. Kroměřížané nevěděli, že v plánech německých generálů figurovalo jejich město jako Festung Kremsier, že mělo být pevností, součástí zvláštního obranného postavení na linii Břeclav-Hodonín-Uherský Brod-Kroměříž-Holešov, které však zůstalo jen v plánech.

Vedle kopání zákopů, po polovině dubna už i ve středu města, vyvolávala zmatek i stáda dobytka zrekvírovaného Němci na Slovácku a hnaná k Brnu. Kolem 20. dubna už metaři nečistili ulice, dobytek se honil po okrajových náměstích. Dobové je situace popsána: „Všade je plno hnoje.“

Okupanti šířili podle F.V. Peřinky „přímo pohádky o nedisciplinovaných Chunguzích, Tatarech, Kyrgizích a jiných ruských vojácích a jejich násilnických excesích. My víme, že Němci jsou horší dravé zvíře, ale tito prý jsou ještě horší.“

Přibližně od 20. dubna zabedňovali obchodníci hromadně výklady. I poslední z majitelů domů, kteří ještě nezřídili kryty, stavěli před okny do sklepů zídky s nouzovým vchodem, nebo je zarovnali kamením.

Ke konci dubna se obyvatelé báli, že by město mohlo po dobytí Rudou armádou přechodně měnit pány. Němci se prý, když ztracené město znova získají, obyvatelstvu mstí. Připomínán byl Kyjov, který prý změnil pána třikrát.

Lidé z okolních vesnic a měst dojíždějící do Kroměříže za prací už zůstali většinou doma u rodin.

Těžiště obrany Němců na přístupech do pravobřežní části Kroměříže bylo v Ratajích, které byly osvobozeny ve čtvrtek 3. května před 8. hodinou ráno. Zde byl v bytě učitele Josefa Žourka a později na faře umístěn štáb 19. rumunské pěší divize v čele s generálem Gheorghe Mosui, s důstojníky se dalo domluvit německy a francouzsky. V učitelském bytě se velení sešlo nad mapami Kroměříže a učitel Žourek mu dal radu, aby po obsazení kopce Barbořina využilo pro vstup do města Podzámeckou zahradu.

V Kroměříži začali 1. května němečtí vojáci likvidovat zásoby z augmentačního skladu na ulici Reinharda Heydricha (dříve i později Havlíčkova). Rozdávali obyvatelstvu z armádního skladu zbývající příkrývky, boty, potraviny a předměty denní potřeby.

Obchody v Kroměříži byly zavřeny 2. května. Útok na Kroměříž vedly v pátek 4. května 1945 od 8 hodin ráno za krásného počasí tři pěší rumunské divize: Necelá 10. pěší divize pod velením generála Mihaila Camarasu, 19. pěší divize generála Gheorghe Mosui a 2. divize horských myslivců generála Constantina Iordachescu, s dělostřelctvem těchto divizí, zesíleným motorizovanou skupinou 12 cm těžkého dělostřelctva.

10. pěší divize útočila jedním plukem a jedním praporem ve směru Miňůvky – Kroměříž, v pásmu ohraničeném na severu železniční tratí Kojetín – Kroměříž.

19. pěší divize útočila ve směru Rataje – Kroměříž se 3 pluky vedle sebe, přičemž rozhraní mezi 10. a 19. divizí tvořily Lutopecny a vrch Barbořina, které již patřily 19. divizi.

2. rumunská divize horských myslivců útočila ve směru Těšnovice – Kotojedy – Kroměříž.

Útoky pěších oddílů na město předcházela dělostřelecká příprava na německé zákopy na Barbořině a na severních a jižních svazích vrchu, kde měli Němci dělostřeleckou baterii a dvě samohybná děla ovládající Kroměříž. Obyvatelé města byli z větší části ukryti od rána 4. května až do podvečera ve sklepech. Mnozí však boje sledovali ze střech domů nebo z oken v patrech.

Ovládnutí Barbořiny bylo klíčové, je to kóta, z níž se dá děly ovládat Kroměříž i její zámečí. Rumunská útočící pěchota zde byla několikrát odražena, o osudu města bylo rozhod-

nuto po třetí hodině odpoledne, kdy oddíl 95. pěšího pluku 19. rumunské divize Barbořinu obsadil.

Pak začali Rumuni pronikat ze tří stran do Kroměříže, Němci ustupovali na levý břeh řeky Moravy a po 18. hodině vyhodili do vzduchu silniční most přes řeku, na který jejich ženisté umístili nálože už koncem dubna. Tím si vlastně zavřeli cestu zpět, protože betonové mosty u Bezměrova a Postoupek zničili v noci na 1. května a oba železniční mosty 2. května.

Patrně aby způsobili ve městě zmatek a ztížili své pronásledování, podpálili Němci dělostřeleckým granátem věž zámku, v níž předem rozlili množství hořlaviny. Pravobřežní Kroměříž s centrem města slavila osvobození, na levém břehu se drželi Němci, kteří s sebou 5. května při ústupu k Hulínu odvěkli část mužů. Tito zajatci či rukojmí se Němcům cestou rozutekli a oni je už ani nepronásledovali. V té době v Kroměříži probíhala v centru města velká pohřební slavnost padlých rumunských vojáků. Levobřežní část Kroměříže se svobody dočkala až 6. května, kdy se Němci stáhli bez výraznějšího odporu k Břestu, kde došlo 7. května 1945 k těžké a krvavé bitvě. Z 4. úderního praporu 3. čs. samostatné brigády 1. čs. armádního sboru v SSSR zde padlo na 20 vojáků, další zemřeli v kroměřížské nemocnici. Naše i německá strany použily dělostřelctvo, Němci, kteří bojem kryli ústup větších jednotek k Přerovu, měli i tanky.

Na oslavu kapitulace Německa a konce války proběhla na Masarykově náměstí (dnes Velké) ve středu 9. května večer první a nejmohutnější mírová slavnost osvobozených obyvatel. Bylo co slavit.

Pohřeb padlých rumunských vojáků na Milíčově náměstí v Kroměříži 5. května 1945.

Foto: Muzeum Kroměřížska

VÝROČNÍ ZPRÁVA KLUBU UNESCO ZA ROK 2014

Činnost klubu řídil výbor zvolený na výroční členské schůzi 7. 3. 2013

Předsedkyně MUDr. E. Nováková, místopředsedkyně MUDr. J. Číhalová, tajemnice H. Božáková, ekonom Ing. R. Kojecký, PhDr. M. Mercová, Mgr. P. Pálka, Ing. M. Krčma, RNDr. E. Šílová, Bc. L. Chytilová, Mgr. A. Horáčková, Ing. J. Varhaník.

Každý z členů převzal osobní odpovědnost za konkrétní oblast činnosti. Schůze výboru se konaly každé druhé úterý v měsíci, kromě prázdnin, jsou otevřeny všem členům a pozvaným hostům.

Dozorčí rada: předseda Mgr. M. Pilát, Mgr. O. Lukáš, Ing. M. Školoudík

Klub má v současné době 152 členů a 24 čestných členů z řad významných osobností nejen našeho města.

BŘEZEN

- **17. 3. Výroční schůze členů a hostů Klubu UNESCO** s udělením čestného členství PhDr. Dagmar Crůzové
- **Vydání Zpravodaje Klubu UNESCO č.1/2014**

DUBEN

- **5. 4. Beseda s J. Šiklovou** ve spolupráci s Knihovnou Kroměřížska v Knihovně Kroměřížska a se studenty v aule Střední pedagogické školy v Kroměříži - téma: Život v Evropě aneb 10 let od vstupu ČR do EU.

ČERVEN

- **Dny zahrad a zámku** - připomenutí zápisu zahrad a Arcibiskupského zámku na seznam UNECO
- **21. 6. Multižánrový nejen hudební piknik** - do Květné zahrady jsme pozvali širokou veřejnost od dětí až po seniory a účinkující různých žánrů i věku převážně amatéry. Datum konání volíme v den konání Evropského svátku hudby.

ČERVENEC – SRPEN

- **3. 7. – 9. 8. Festival Hudba v zahradách a zámku léto 2014, 15. ročník**

Program byl převážně věnován českým skladatelům v rámci „Roku české hudby“ a také tradičně skladatelům zámeckého hudebního archivu. Po letech, zásluhou Tomáše Netopila, jsme se vrátili k populárnímu koncertu účastníků mezinárodních dirigentských kurzů.

ZÁŘÍ

- **4. - 5. 9. Účast na konferenci a slavnostním zakončení realizační fáze projektu NCZK**
- **26. 9. Přednáška prof. Jana Sokola „Jak se Evropané domluví“** v aule Střední pedagogické školy v Kroměříži - spolu se členkou klubu Ing. Michaelou Šojdovou. Přednáška se konala v rámci Dnů evropských jazyků.

ŘÍJEN

- **8. 10. Klubový večer UNESCO SCIENCE CAFE** v kavárně Caffè Bistro Matiné s Ing. Markem Šimčákem Ph.D. ředitelem společnosti CSRC na téma „Technologie z Kroměříže míří do kosmu“. Firma CSRC je již 20 let součástí evropského vesmírného programu.
- V průběhu měsíce října a listopadu podpora Petici za snížení vstupného do Květné zahrady v koordinaci se zastupitelstvem města, autorem petice Mgr. R. Šafaříkem a MUDr. O. Sehnalovou.

LISTOPAD

- **4. 11. Přednáška a beseda na téma: „Poutní kostel na Zelené hoře architekta J. B. Santiniho 20 let na seznamu UNESCO“**. O historii, současnosti a budoucnosti promluvil S. Růžička - předseda OS Putování za Santinim - a farář p. V. Záleský správce Zelené hory. Součástí byla vernisáž a výstava Stavby Santiniho na Moravě ve foyer Domu kultury.
- **4. 11. Mgr. A. Horáčková vysadila v aleji ANNO ZK u Štípy třešň**

PROSINEC

- **3. 12. Předvánoční setkání s přáteli díla Maxe Švabinského** společně se Švabinského kruhem přátel výtvarného umění. Veřejnosti byla představena nově vydaná kniha - Max Švabinský Malířské a kreslířské dílo 1879-1916.

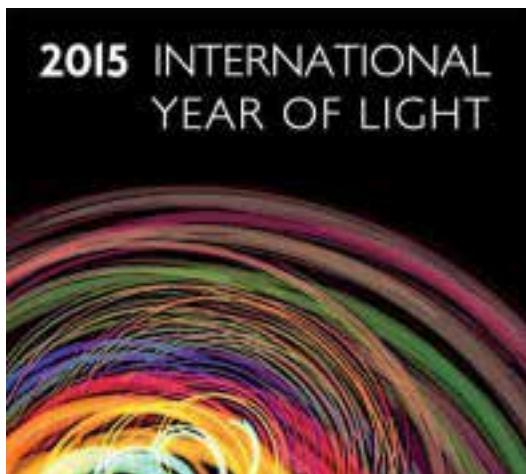
V průběhu roku 2014

- Akce ve spolupráci s Švabinského kruhem přátel výtvarného umění, koordinátor PhDr. Markéta Mercová
- Akce ve spolupráci s přidruženými školami, koordinátor RNDr. Eva Šílová
- Činnost sekce regionálního rozvoje vědy a techniky, předseda Ing. Jiří Varhaník

- **27.3. 2014 udělila Asociace nestátních neziskových organizací Zlínského kraje čestné ocenění „Osobnost neziskového sektoru Zlínského kraje“ MUDr. Evě Novákové** za dlouholetou a obětavou činnost v oblasti neziskového sektoru.

- **1.10. 2014 KONTO BARIÉRY udělilo Ing. Zdeňce Skaličkové titul Senior roku**

Týden škol UNESCO 2014/2015

Valné shromáždění OSN vyhlásilo rok 2015 Mezinárodním rokem světla a technologií založených na světle. Toto téma je také zařazeno vedle tématu Tradice, mýty a kulturní památky jako jedno z hlavních námětů k aktivitám škol přidružených k UNESCO. Ambicí iniciativy Roku světla 2015 je připomenout historii světla a optiky, zdůraznit jeho klíčovou úlohu pro společnost

a podtrhnout jeho nezastupitelnou roli v technologiích budoucnosti. Aktivity partnerů včetně škol přidružených k UNESCO jsou plánovány na celý rok 2015. Výstupy všech školních projektů budou shrnuty a prezentovány na výročním setkání škol, které se uskuteční ve dnech 21. 9. – 22. 9. 2015 na Gymnáziu Olgy Havlové v Ostravě. Nápaditost v akcích i programech bývá pro všechny zúčastněné velkou inspirací.

RNDr. Eva Šílová
ředitelka ZŠ U Sýpek v Kroměříži

PROGRAM DISKUSNÍCH A PŘEDNÁŠKOVÝCH VEČERŮ SPVTR (1. POLOLETÍ)

22. 1. v 16.00 hod., MěÚ KM-Slavín,

MgA. Miroslav Šiška: Současnost a perspektivy hudebního školství v Kroměříži

19. 2. v 16.00 hod., COPT-kongresový sál

Miroslav Rakušan, Ivan Bednařík: Od malých sportovních letadel až do kokpitu Boeingu a Airbusu

19. 3. v 16.00 hod., přednáškový sál NCZK v Květné zahradě

Ing. Martin Krčma, Květná zahrada opět jako zamlada

16. 4. v 12.00 hod., přednáškový sál TOS Hulín - Prezentace firmy TOS Hulín-výjezdní zasedání

4. 6. v 12.00 hod., vstupní sál firmy v Kojetíně - Exkurse do lihovaru v Kojetíně-výjezdní zasedání

Na setkání se těší za výbor sekce: Jirka Varhaník

Pořadatelem festivalu Hudba v zahradách a zámku se od letošního roku stává město

Inspirací ke vzniku festivalu byl pro Klub UNESCO především zápis zahrada a Arcibiskupského zámku na seznam světového kulturního dědictví UNESCO, neboť jsme přesvědčeni, že péče o tyto architektonické skvosty spočívá i v jejich adekvátním využívání.

V letních měsících přiváděly koncerty nejen do Sněmovního sálu Arcibiskupského zámku, který pro svoji jedinečnou atmosféru je vyhledáván nejen návštěvníky ale i interprety.

Pro koncerty jsme otevíraly i další atraktivní místa jako je skleník a rotunda Květné zahrady, manský sál zámku, atria hudebních škol také chrámy. Značku, logo, i patnáctiletou tradici předáváme v důvěře, že na základě společného prohlášení Klubu UNESCO a města Kroměříž bude pokračovat na vysoké programové i interpretační úrovni, jakou v průběhu minulých let festival nabízel nejen místním, ale i mnohým návštěvníkům, kteří za památkami UNESCO do Kroměříže přijíždí právě v letních měsících.

LÉTO
2015

Hudba v zahradách a zámku v Kroměříži

